MIRCEA
ȘERBĂNESCU

POVEȘTI DIN DEGETAR

EDITURA FACLA

MIRCEA ȘERBĂNESCU

POVEȘTI DIN DEGETAR

Coculescu

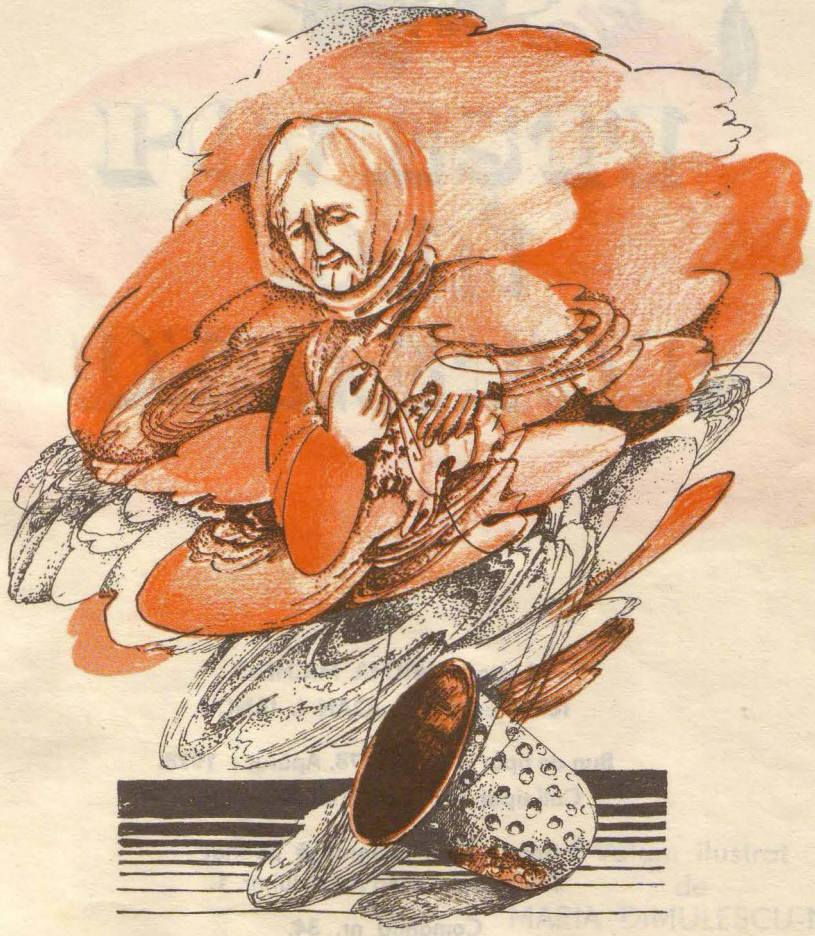

EDITURA FACLA – 1978
TIMIȘOARA

Lector : WILMA MICHELS
Tehnoredactor : IOAN I. IANCU

Bun de tipar : 11.IX.1978. Apărut : 1978.
Coli tipar : 4. Tiraj : 50 000 + 110.

Întreprinderea Poligrafică „Banat"
Timișoara, Calea Aradului nr. 1.

Comanda nr. 34.

Mircea Șerbănescu

POVEȘTI DIN DEGETAR

Volum ilustrat
de
MARIA DIMULESCU-NIȚĂ

Fat-Frumos din pămîntului

— Bunico, de unde scoți în fiecare seară o poveste ?
— Încă nu ai adormit ?
— Spune mai departe.

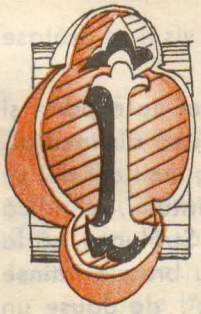

ntr-o vreme, demult, pe cînd făcea plopul mere și răchita micșunele, și cică lupul se lua de gît cu mielul și îl pupa ca pe un frate, deci, pe vremea aceea trăia în țară un bărbat cu soața lui, într-o căsuță bătrînă, bătrînă. Își duceau viața și ei cum puteau sub acoperișul de paie cam povîrnit, și pe ferestreie nu mai mari decît palma abia dacă puteau zări o picătură de loc dinaintea nasului.

— Ehei, dacă am avea și noi un copil, suspina din cînd în cînd bărbatul cu mare năduf.

— Ce-ai face atunci ?, voia să afle soața lui, și ea necăjită foc pentru că știa ce avea să urmeze.

— Aș ridica mai întîi o casă mare și frumoasă, cu ferestrele încăpătoare să se ducă privirea pînă departe, în lume.

Voia să spună că dacă ar avea un copil ar merita să facă toate acestea. Numai că semne de copil nu se arătau de niciunde.

– Știi ce, bărbate, îi spuse soața lui la un timp, cînd se întoarse seara de la grădină, de la lucru.Poate că ai dreptate cu căsuța noastră. De-un timp încoace o aud troznind din încheieturi și gemînd ca un om, de mă înfior toată. Parcă nu o mai rabdă locul, zău așa.

– I-o fi și ei greu de bătrînețe, zise bărbatul cătrănit de veștile ce auzea. Bine ar fi să avem și noi un fecior, că atunci ne-am dura casa cum ți-am povestit să trăim și noi un trai și cu-al morții două.

Într-o dimineață, bărbatul se sculă din pat, se întinse cu plăcere ca după un somn bun, își clăti gura cu o cană de apă rece de la fîntînă și o vesti pe soață că l-a bucurat și l-a prea bucurat un vis ce-a avut peste noapte. Cică, îi vorbise stejarul care le străjuia ogorul, ace a uriaș și puternic ca un semn de veșnicie. Și-i spusese să se apuce neîntîr at de casa cea nouă, pînă n-o fi prea tîrziu.

– Oare, de ce-o fi zis stejarul vorba asta „pînă n-o fi prea tîrziu" ? se tot nedumerea bărbatul. Și de ce ne-a sfătuit să lucrăm la temelie numai noi doi și nimeni altul ?!

Mai șovăiau încă să ia vreo hotărîre, cînd într-o seară, bărbatului i se păru că aude și el cum troznesc pereții casei lui, ba chiar desluși și un fel de geamăt aproape omenesc; dar venind din străfundul pămîntului.

– Cît mai aveți de gînd ? – parcă întreba glasul acela ca de pe ceea lume.

Atunci nu mai avură încotro, deși nu se arăta nici un fel de semn de copil. Risipiră casa cea veche și se apucară să lărgească groapa de temelie, pe măsura planurilor lor de acum. Trudeau din zori pînă în noapte și degeaba se oferiră vecinii să le dea o mînă de ajutor.

– Poate mai încolo, mai tîrziu, tot tărăgănau ei, căci în vis li se arătase limpede : să sape numai ei doi, singuri, singurei.

Într-o dimineață, numai ce începuseră să dea pămîntul la o parte și auziră din senin o voce ca un clopoțel de argint. Le ura „Bună dimineața", dar știi cum făcea asta ? – din toată inima și cu toată gura, încît cei doi se opriră încremeniți. Pe urmă, sub ochii lor, din culcușul pămîntului, se ridică un flăcău înalt și frumos ca bradul, scuturîndu-se de țărînă. Strălucea, că la soare te puteai uita, dar la dînsul ba. Și venea către ei cu brațele întinse drăgăstos, zicîndu-le „mamă" și „tată" și „Bine v-am găsit", de aduse un pumn de lacrimi în ochii lor.

– Deci, tu nu-ți mai găseai locul în culcuș, îi spuse tatăl său, zîmbind fericit. De-aceea mi se părea mie că tot aud reproșuri din partea ta că prea așteptăm mult. Bine ai venit pe lume, fătul meu !

Făt-Frumos, fiul pămîntului, nu era numai frumos și blînd în tot ce îndeplinea, mîngîios nevoie mare ca și zefirul de seară, ci și vrednic și săritor la lucru, și unde punea el mîna, de minune mergeau toate. Lucra în rînd cu părinții și cu vecinii, care acum căpătaseră slobozenie să le vină într-ajutor. Casa cea nouă se înălța așa cum dorea și fiul lor : mare, spațioasă și cu ferestrele deschise imens în lumină și către lume.

– Așa e bine și așa trebuie să fie casa noastră, chit că Zmeul Zmeilor s-ar perpeli dacă ar ști. Doar de-aceea m-a ferecat în pămînt, cu gîndul blestemat de-a scăpa de mine pentru totdeauna.

– Dar ce-a avut căpcăunul ăla cu tine ?, se interesă mirată la culme maică-sa, pierzîndu-l din ochi.

– Punîndu-şi el în gînd pe Ileana Cosînzeana, ce şi-a zis, afurisitul ? la să-l fac pe ăsta una cu pămîntul ? Şi m-a ferecat acolo în miezul gliei ca să nu-l pot urmări şi mîntui cum ştie el că am obiceiul cu duşmanii. Şi-a pus şi casa deasupra să fie mai sigur !

Părinţii lui se minunară, dar nici un gînd de plecare nu le dădu prin minte, iar Făt-Frumos nu arăta nici un semn în această privinţă. El lucra cu tragere de inimă, dorind casa cea nouă, frumoasă ca floarea. Numai cînd să fie aproape gata cu ea, se înfăţişă cuviincios părinţilor săi, zicîndu-le din inimă :

– Dragă mamă şi dragă tată, sorocul îmi cere să o caut pe Ileana Cosînzeana şi s-o scap din mîinile Zmeului Zmeilor. Va fi o luptă grea, dar voi să nu-mi purtaţi de grijă, că m-oi descurca eu. Vă rog numai să gătaţi casa şi s-o pregătiţi de nuntă pe cînd m-oi întoarce, căci va fi nuntă cum n-a mai fost pe meleagurile astea, mai zise Făt-Frumos şi-i anunţă că va pleca în zori.

– Să te întorci cu bine, fătul nostru, îi urară ei în dimineaţa următoare cînd fu gata de plecare.

Afară îl aştepta pe Făt-Frumos un cal de toată mîndreţea, care numai cu jar părea să se fi hrănit pînă atunci. Feciorul însuşi era îmbrăcat altfel de cum îl ştiau ei de fiecare zi, se purta ca în basme, numai cu fir de aur şi argint şi cu luna şi soarele pe umeri, iar în piept cu un luceafăr strălucitor, că le lua ochii. Porniră la drum şi merseră apoi drum de vară pînă-n seară, şi numai ce dădură în cale de o pădure care nu le lăsa nici cea mai mică geană de trecere cu întunecata ei desime. Iar pe cînd Făt-Frumos îşi făcea planul să sară cu cal cu tot peste obstacol, numai ce se auzi un glas ca de vuiet, protestînd şi încercînd să-l oprească. Pasă-mi-te, pădurea nu voia să-l lase să încerce, dacă îi mai era dragă viaţa. Făt-Frumos rosti atunci că altă portiţă nu are, el trebuia să meargă cu orice chip mai departe.

Pădurea îl întrebă încotro se duc aşa de neclintit, şi cînd le află destinaţia, pe loc se îmblînzi. Cu Zmeul Zmeilor avea şi dînsa pricină, căci îi luase cu japca toate păsările cîntătoare pentru domniţa aceea cu care doreşte să facă nuntă ca în poveşti, de-i zice Ileana Cosînzeana.

– N-o să fie nici o nuntă, asta v-o spun eu ! declară sus şi tare Făt-Frumos, promiţînd că va slobozi şi păsările din robie.

Ca semn că îi va sta în ajutor pentru asemenea fapte bune, pădurea îi dădu o crenguţă s-o păstreze în sîn.

– Şi cînd o vei scoate, e semn că te afli la ananghie şi noi vom veni să te ajutăm.

După care se dădu la o parte, făcînd o cărare dreaptă, chiar în faţa călătorilor. Şi iar merseră ei în pace bună o vreme. Pe urmă fură întîmpinaţi

și înconjurați de un stol de porumbei, filfiind cu mare mînie din aripi. Cele mai îndrăznețe păsări se repezeau asupra lor, parcă să le scoată ochii. Dar cînd aflară cine sînt și unde se duc, se potoliră ca prin farmec și-și spuseră și ele necazul. Zmeul Zmeilor nu le suferea pentru că însemnau „pace" și urmărea să le preschimbe, prin vrăji spurcate, în ciori sadea.

– Ai mai auzit una ca asta ?! îl întrebară porumbeii pe Făt-Frumos și acesta se minună de așa veste.

– Chiar dacă noi nu putem lupta cu procletul, cuvîntă atunci o porumbiță albă ca laptele, cea mai frumoasă pasăre din stol, de ajutor îți vom fi fără doar și poate.

Și îi dădu o pană albă peste care numai să sufle trebuia și ele se vor arăta cu toate într-ajutor.

Numai cu Craiul Apelor nu avu cum cădea la învoială Făt-Frumos. Nu pentru că acest crai, cam belalii, ar fi fost vreun hain, ci pentru că era capricios și tocmai atunci se nimerise în zilele lui negre, cînd nu suferea pe nimeni prin preajmă. De departe își repezise în calea călărețului biciul vîntului, doar-doar l-o opri în loc. Apoi îl împroșcă nemilos cu ploaie și grindină deasă. Dar cal și călăreț nu se lăsară învinși de vremuiala neașteptată, ci în curînd se aflară chiar în fața craiului.

Făt-Frumos nu avea de unde să știe că Zmeul Zmeilor se avea bine – deși nu cine știe ce – cu Craiul Apelor, iar acesta, mai de voie, mai de nevoie, primise să-i fie oaspete la nunta ce pregătea. În acest fel îi scăpa printre degete, orice i-ar fi spus Făt-Frumos, iar acesta, dacă văzu și văzu, puse mîna pe spadă mai mult ca să-l sperie. Craiul nu avea bărbăția luptătorilor, astfel că se retrase zicîndu-i lui Făt-Frumos că nu are decît să se descurce cum o știi. Îi lăsă în loc o apă întinsă cît se vedea cu ochii. Degeaba ar fi încercat mîndrul cal o săritură înaripată ! Aici era nevoie de altceva. Trebuia scoasă crenguța din sîn.

– Știu eu de ce ai nevoie, și am să-ți dau în ajutor pe cei mai vrednici fii ai mei. Aibi toată încrederea.

Îndată începură să coboare din pădurea cea uriașă și deasă, din trupul întunecat, copac după copac, unul mai falnic decît altul, și fiecare se lăsa în apă lîngă cel dinaintea lui, durînd din zori pînă în seară un pod zdravăn pînă pe malul celălalt, de dincolo de zare. Urmînd această cale, în curînd Făt-Frumos desluși drept înaintea lui o întunecime adîncă, mare și rea, care ascundea cerul și unde nimic nu putea viețui fără numai căpcăunul cel mare și cei agreați de dînsul, foarte puțini, căci nimeni nu putea să-i îndure cruzimea și tirania.

— De ce te-ai oprit, bunico ; spune-mi mai departe.

— Mi s-au împăienjenit ochii și credeam că ai adormit și tu.

— Și Făt-Frumos ce-a făcut după aia ?

În adevăr, dăduseră de tărîmul Zmeului Zmeilor. Acesta îl întîmpină suflînd foc pe toate nările, că avea mai multe capete, dar nici Făt-Frumos nu era de ici de colo să se sperie ca un copil. Lupta dintre cei doi se porni îndîrjită și crîncenă. Ridicînd cu amîndouă mîinile paloșul lui de oțel scăpărător și mlădiu ca nuiaua, Făt-Frumos țintea să se apere de cele șapte capete care îl atacau fie pe rînd, fie toate odată, într-o învălmășeală cumplită, care ușor l-ar fi putut înșela. Zmeul Zmeilor știa să se bată, dar nici Făt-Frumos nu venea ca un fitecine. Curajul lui era luminat de chipul dulce al Ilenei Cosînzene și de credința în dreptatea cugetului său.

Zmeul Zmeilor își punea în joc toate forțele întunecate ; încercă să-l amețească cu văluri de ceață, să-l inducă în eroare cu mișcarea haotică a capetelor sale și să-l înșele cu hăurile pe care i le deschidea necontenit la picioare. Ușor ar fi putut să cadă Făt-Frumos în capcană, dar el se ținu bine. Scăpărau oțelele în partea aceea de lume, de parcă tuna și fulgera la capătul pămîntului, și se răscoleau vînturile ca apucate de nebunie. Era bătălie pe viață și pe moarte și numai seara aduse un mic răgaz de odihnă.

Făt-Frumos abia își trăgea sufletul, răzimat cu spinarea de o stîncă, să nu-l ajungă vreun atac viclean, pe la spate. Se apucă să își numere puterile. Cîte avusese, cîte pieriseră, cîte îi mai rămăseseră. Socoteala îl făcu să se cutremure. Pierduse destule în ziua aceea și avea tot dreptul să se întrebe îngrijorat cu ce va face față mîine-zi. Să fi fost mai aproape de casa și curtea părintească, ar fi fost altceva, ușor i-ar fi fost să soarbă un strop de apă vie din fîntîna cea bună ! Dar aici pe pămînt străin, de unde ? Și ce putea face ?

Uite, tot așa se întrebă ce să facă, pînă ce își aduse aminte de pana porumbiței. O scoase la iveală și suflă ușurel peste ea. Îndată se auzi un fîlfîit de aripi. O voce blîndă ca o talangă în înserare coborî spre el :

– Aicea sînt, viteazul meu !

Era porumbița cea albă.

– Tu, prietenă dragă inimii mele, du-te unde te trimit și bate în geam cu ciocul tău delicat, dar să bați încet, încet să n-o sperii pe mama și nici

să îl trezești din somn pe bietul tata, care are atîta de lucru peste zi. Mama te va auzi, fii fără grijă, că are somn ușor cum mă tot așteaptă să mă întorc din clipă în clipă. Roag-o din partea mea să scoată din fîntînă apă neîncepută, știe dînsa de care, iar tu și cu soții tăi aduceți-mi cîți stropi puteți aduna în ciocurile voastre. Și eu vă voi fi mulțămitor.

Porumbița atîta aștepta. Îndată își luă zborul încotro fusese trimisă. Albea de ziuă cînd Făt-Frumos își punea întrebarea dacă prietenii săi vor sosi la timp cu ajutorul cerut. Zmeul Zmeilor dădea semne că se trezește, începătoșînd toată împrejurimea, la fel de pornit ca ieri. Trebuia să-și strîngă puterile cîte mai avea și să îl înfrunte fără zăbavă, să nu-l lase să se dezmeticească după somn. Bine ar fi fost să sosească porumbița cu cele trebuincioase, dar dacă nu se putuse, că drumul era lung și poate că întîlniseră în cale primejdii, nu avu încotro.

Făt-Frumos atacă primul. Zmeul Zmeilor se repezi și el. Năvala oarbă fu oprită de Făt-Frumos, care ridică la timp paloșul. Și paloșul i se păru greu. Se propti mai bine pe picioare. Dar și picioarele parcă se înmuiau și tremurau. În acest timp, puterea Zmeului Zmeilor parcă mai crescuse în timpul nopții ; Făt-Frumos făcea tot mai greu față loviturilor. Se retrase cît îi îngădui locul, întrebîndu-se ce să facă, după care, scormonind mai bine, mai găsi un rest de putere păstrat pentru mare nevoie. Îl scoase și pe acela la lucru. Dădu cîteva lovituri bune, după care iar slăbi, parcă nici ochii nu-l ajutau cum trebuie. Soarele ,ridicat pe cer, îl orbea, căci el lupta cu fața la răsărit. Pînă și soarele părea să țină cu căpcăunul. Dar nu putea fi adevărat și acest lucru se dovedi imediat după aceea, cînd soarele, dîndu-și seama de ce se întîmplă, întinse mîna și trase un nor în fața lui.

Făt-Frumos putu vedea iar cum trebuie, și mai plasă cîteva lovituri de luptător încercat și iscusit. Zmeul Zmeilor nu izbuti să se tragă chiar la timp. Și iată, un cap îi zbură. Abia scăpă Făt-Frumos din furtuna care căzu ca o avalanșă din înălțimea neagră de întuneric. Repezindu-se încă o dată, după ce-și scuipă în palme bărbătește, Făt-Frumos mai tăie un cap al Zmeului. De data aceasta a plouat cu flăcări și pucioasă. Domnea acum o zăpușeală de nu mai era chip. Limba lui Făt-Frumos ardea ca fierul încins. Cu toată grija își roti ochii în căutarea stolului salvator, dar ia-l de unde nu-i. Luptă mai departe, simțind că se face, ca și Zmeul Zmeilor, flacără înaltă pînă la cer.

Dădu un pas îndărăt în fața noii năvale a căpcăunului, însă îi dădu nădejde fîlfîitul de aripi ce desluși deasupra lui. Porumbeii erau, formînd un nor din care ploaia binefăcătoare putea începe din clipă în clipă. Dar dacă va cădea pe adversarul său ? Făt-Frumos se temu să nu i se întîmple

una ca asta, însă porumbița știu să-și așeze astfel stolul încît din ciocuri picurii de apă vie să cadă exact acolo unde trebuia, adică pe trupul arzător al lui Făt-Frumos. Apoi, cu capul dat pe spate, acesta își potoli setea cu apa de acasă, din fîntîna cea bună. Fiecare putere a sa se înzecea sub răcoarea miraculoasă a stropilor de apă, astfel că mai căzu un cap de-al Zmeului și încă unul apoi. Și de fiecare dată, Făt-Frumos chiuia ca un viteaz sigur de victorie.

— Bunico, după ce l-a bătut pe Zmeu, Făt-Frumos s-a întors la el acasă ?

Numai că Zmeul Zmeilor, cînd a rămas într-un singur cap, s-a oprit din luptă zicîndu-i lui Făt-Frumos :

— M-ai dat învins, recunosc. Ți-o întorc pe Ileana Cosînzeana și cu asta să nici nu mai aud de voi doi !

Întors acasă cu aleasa lui, au fost primiți cu lacrimi de bucurie și cu masă întinsă pentru nuntă. Și a fost o nuntă ca în povești, la care m-am nimerit și eu și unde am aflat toate cîte ți le-am povestit.

— Mă mai auzi, copile ? O, dragul de el, că frumos mai doarme. Somn ușor, puiule, vise plăcute.

Cu capul în nori

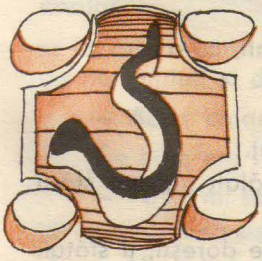

e făcea că se tot înălța pe vîrfuri, se întindea cît îi stătea în puteri, încerca și iar încerca. Degeaba. Atunci începu să sară ca o minge. Sărea și tot sărea, închipuindu-și că se ridică din ce în ce mai sus. Dar nu era decît o părere.

Tocmai cînd se opri necăjit, auzi un glas rostind o întrebare — de ce adică, țopăie ca un popîndău ? Sărea și se uita după cel care îi vorbise. Cînd colo se zări tot pe sine, numai că ceva mai mare, de parcă era tot el, puțin mai umflat, dilatat adică, de parcă avea un an mai mult. Îi răspunse doar cu un semn, arătînd cu degetul arătător în sus.

Celălalt se uită și nu pricepu, ridicînd din umeri.

— Vreau să ajung cu capul în nori cum îmi zice mereu bunica. Tu știi cum vine asta, să umbli cu capul în nori ? Unde sînt norii și unde sîntem noi !

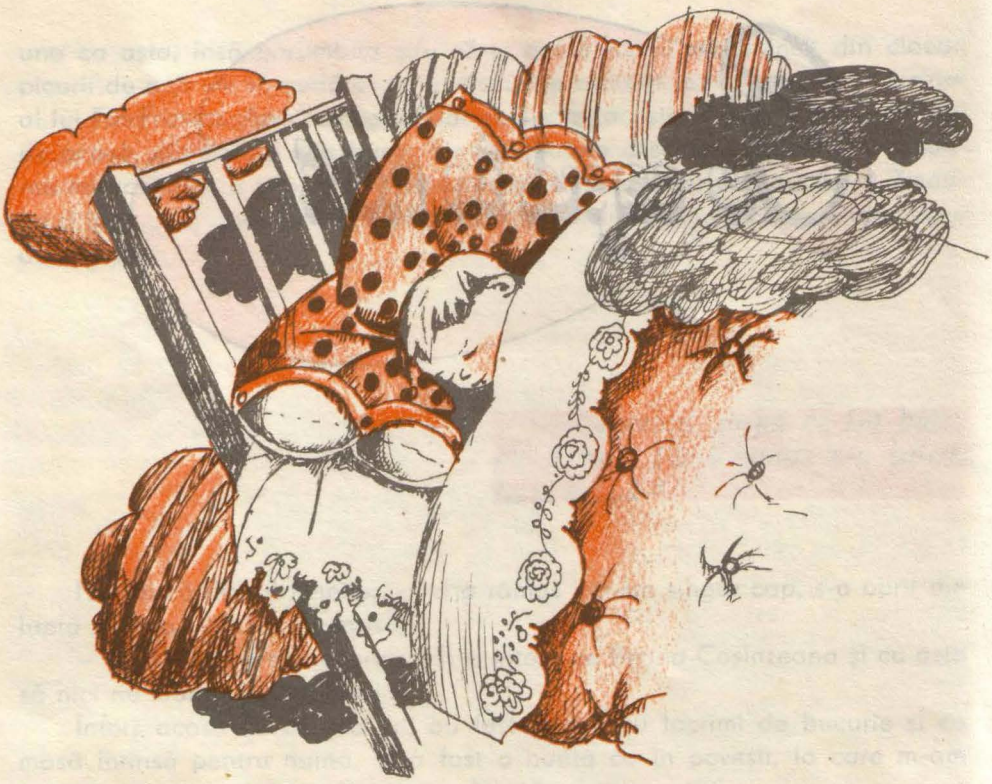

În adevăr, unde ajungea bietul de el, oricît s-ar fi întins și oricît ar fi sărit în sus, și unde erau norii, albi și pufoși ca vata. El era mic, mic și norii hăt sus și foarte departe, departe.

– Tu chiar vrei să ajungi acolo ? Îl mai întrebă celălalt, cu o față cît se poate de serioasă.

– Dar tu cine ești ?

– Sînt Frățiorul-mai-mare-cu-un-an și vreau să te ajut.

– Dar eu nu am nici un frățior, strigă băiatul și celălalt nu mai stătu să îl asculte, ci îi făcu un semn să îl urmeze.

– Ține-te după mine, dacă vrei să ajungi acolo unde dorești, îl sfătui, vorbindu-i peste umăr.

Și își dădu vînt cu trotineta. Băiatul se ținea după el. Alergară, alergară pe șosea, alergară, pînă ce ajunseră la aeroport. Un avion uriaș tocmai se pregătea de plecare.

– Dacă nu tragem o fugă bună, n-o să prindem cursa asta. Să vezi după aia cît o să avem de așteptat. Hai, fuga !

Cel mic fugea după cel mare. Ajunseră la o scară înaltă, pe care se repeziră fără să stea pe gînduri. Dar pînă să ajungă la nori mai era o cale !

Mai întîi au trebuit să o salute pe stewardesa care le-a arătat, cu un zîmbet strălucitor ca argintul, unde să stea. Apoi s-a auzit vuietul ca de furtună al motoarelor pornite. Au trebuit să se prindă în centurile de siguranță. Pămîntul se pierdea în adîncime, parcă scufundîndu-se în aburi albăstrii, dar în jurul avionului se aduna o ceață din ce în ce mai deasă. Și-a amintit de norii văzuți de jos — pufoși ca vata.

— Am ajuns ? — voi el să știe, interesîndu-se la Frățiorul-mai-mare-cu-un-an.

— Nu, încă nu. Și te rog nu umbla degeaba la fereastră, nu încerca să o deschizi.

— Vreau un nor. Uite-l pe ăla. Îl vreau neapărat !

Dar în zadar se străduia să nu-l asculte pe Frățiorul-mai-mare-cu-un-an sfătuindu-l să lase fereastra în pace.

— Nici în tren călătorii nu au voie să se aplece în afară, și cu atît mai mult copiii ! Stai cuminte !

— De ce nu coborîm o dată ? ! Eu vreau să coborîm. Unde e semnalul de alarmă ?

— Dacă te știam atît de urîcios nici nu te luam cu mine, mai încercă cel mare să-l potolească, dar între timp, cel mic găsise ce căuta.

Trase mînerul acela cît putu el de tare. Numaidecît se produse o zguduitură și o mare burzuluială. Călătorii se întrebau ce-o fi. Stewardesa nu știa nici ea ce se întîmpla. Numai cei doi frați își dădură seama și se strecurară tiptil pe ușă afară. Avionul abia își menținea echilibrul pe o muchie de nor. Nu găsiră scara la locul ei, așa că au căzut amîndoi pe puful alb al norilor.

Frățiorul-mai-mare-cu-un-an îi puse în cap celui mic, în chip de scufie, un nor mititel și drăgălaș. Semăna foarte bine cu scufia unui bucătar.

— Acum chiar ești cu capul în nori !

Ce bine era !

— Pasul mi se înfundă ca în covorul din salonul bunicii, strigă băiețelul ; iar acum parcă aș umbla desculț pe duna de puf din pat. Vai ce bine e !

— Numai de nu ne-ar vedea bunica, îl preveni Frățiorul-mai-mare-cu-un-an.

Ca să-i arate cum ar scăpa de bunica, băiețelul o rupse la fugă.

Curînd, însă, se opri cu răsuflarea tăiată.

— Ai grijă și nu-ți scoate sufletul, îl sfătui celălalt frate. La înălțimea norilor, aerul e mai rar decît jos și sînt și goluri de aer. Fi cuminte !

Dar cum să stai cuminte cînd te afli în nori, nu numai cu capul, ci cu totul, liber să faci orice ? ! Puteau alerga fără grijă că îi va certa bunica sau altcineva ; puteau să se dea tumba și să răvășească în dragă voia lor puful ca păpădia al norilor din jur și chiar așa și făcură. Cel mic se repezi la un mîner care semăna ca două picături cu mînerul de la frigiderul de acasă. Deschise o ușă albă ca zăpada. Dar înăuntru nu găsi ce căuta – ceva de mîncare – ci tot numai nori.

– Mi s-a făcut foame și uite de ce dau ! se plînse el Frățiorului-mai-mare-cu-un-an, care îl îndemnă să nu se plîngă, ci să încerce cu degetul ce gust au norii aceia din frigider.

Cînd colo, norul așezat pe raftul de sus avea gust de frișcă. Dar ce dulce și aromată era ! Cea mai gustoasă din cîte mîncase vreodată ! O căra acum nu numai cu un deget, ci cu tot pumnul, căci aici se putea, nu ca acasă. Frățiorul, însă, îl opri cînd îi era lumea mai dragă.

– Nu numai ca să nu-ți strici stomacul, dar o să-ți fie sete de-o să te prăpădești.

– Și ce ? Aici nu e apă ? ! se burzului băiatul. Mi-e sete. Vreau să beau apă !

Și se repezi la robinetul pe care îl descoperi ieșind dintr-un nor alb ca și peretele din bucătărie. Cînd colo, după ce îi dădu drumul, văzu că apa curge de sus, ca din duș. Acum parcă era în baie, și apa se revărsa de deasupra.

– Ce faci ? îi certă Frățiorul-mai-mare-cu-un-an, ai dat drumul la ploaie.

Se repezi la robinet să îl oprească, dar fără folos. Robinetul părea că se stricase.

– Vezi ce-ai făcut ! mai zise Frățiorul-mai-mare-cu-un-an. Acum toți norii pe care stăm or să se scurgă pe pămînt. Hei, fii atent ! Ține-te de mine. O să coborîm odată cu ploaia pe care ai pornit-o, nu avem încotro.

Ajunseră jos cam stropiți, dar cu bine. Băiatul cel mic avea fața udă, de parcă plîngea. Cînd îl întrebă Frățiorul-mai-mare-cu-un-an de ce plînge, că doar ajunseseră cu bine, cel mic se umflă în pene. El nu plîngea, că era băiat mare.

– Norul meu ca o scufie de bucătar e de vină. Acum nu mai e. S-a topit și el. S-a scurs pe obrajii mei.

– Dacă ai fi fost cuminte, am mai fi și acum tot acolo !

Zicînd aceste, Frățiorul-mai-mare-cu-un-an începu să se risipească întocmai ca fumul.

– Hei, unde ești ?

– Aicea sînt.

Și vorbea de parcă era înăuntrul băiețelului. Și pe urmă, acesta, degeaba îl mai strigă și îl mai căută. Frățiorul-mai-mare-cu-un-an se pitise ca și norii, ca și toată lumea aceea minunată. Era din nou acasă, în patul lui. Dormea.

Hîîîșșș, vrăbiuță

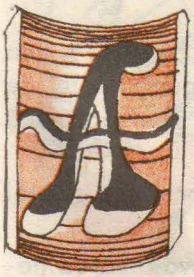

vea el ce avea cu vrăbiuțele. Chiar dacă acestea nu erau decît niște păsărele mici și drăgălașe, ciripind și căscînd ciocurile flămînde pe la fereastra clasei întîi sau pe la alte ferestre ale elevilor, acasă. El nu le putea suferi. Nici la școală, nici acasă. Să nu le vadă în ochi.

Venea mai devreme dimineața decît colegii lui și se așeza de pază. Cum vedea vreo pasăre dintr-astea dînd tîrcoale, se apuca să o gonească, să o ocărască și să o amenințe, agitîndu-și mîinile, încît izbutea să le sperie pînă și pe cele mai îndrăznețe dintre ele.

Și cum să nu dea tîrcoale bietele păsărele, cînd colegii de clasă ai lui Zozonel, cum îl strigau alintat cei de acasă, sau pur și simplu Ionel, după catalog, la școală, le socoteau prietene și se întreceau care mai de care să le aducă în fiecare zi cîte ceva de mîncare. Puteau să îl tot certe pe Zozonel și să îi aducă aminte că însăși tovarășa învățătoare îi îndemnase și

le dăduse exemplu chiar de la începutul anului școlar cum să aibă grijă de păsările care aduceau omului numai foloase.

Tocmai asta era : că tovarășa învățătoare le mai spusese ceva despre păsărelele astea, dar se vede treaba că uitaseră cu toții ce anume ! Numai el ținea minte !

— Ce-ai tu cu vrăbiuțele ? Ia să le lași în pace ! Îi cereau colegii supărați. Nu ți-au făcut nimic, ce ai cu ele ?!

— Hîîșșș de-aici ! Hîșșș, nu se lăsa Zozonel.

— Ele ocrotesc pomii fructiferi de omizi și de alte gîngînii stricătoare. Lasă-le-n pace !

— Hîî-îș ! Hîîș !

Știa Zozonel că vrăbiuțele sînt acelea care îi șoptesc în fiecare zi tovarășei învățătoare cine și-a făcut lecțiile și cine nu, și *cum* și le-a făcut fiecare. Asta era ! Doar le spusese la începutul anului școlar că ea află tot despre ei, tocmai de la păsărelele astea „nevinovate", iar cînd colegii îi aminteau de „prietenia" lor cu vrăbiuțele cele atît de folositoare, el le striga negru de supărare :

— Asta prietenie ! S-o credeți voi ! Hîîșș, să nu vă mai văd. Hîș !

Vrăbiuțe erau și acasă și mereu spionau pe la ferestre. Barem aici izbutise să le țină la distanță, atît le hîșiise și atît le măturase de pe pervaz tot ce puneau alții dintre ai casei pentru ele de mîncare. Rar de tot dacă se mai rătăcea vreo pasăre pe la fereastra lor. El, însă, tot stătea de pază. Mai cu seamă cînd îi scria mămica în caiet temele pe a doua zi. Numai ce i se părea că deslușește ceva ce ar fi semănat cu o săgetare de zbor încolo, către plopi, și el și începea să dea din mîini și să strige :

— Hîîș și nu te-apropia ! Hîîîșșș !

Dar de pacoste tot nu scăpa. A doua zi, în clasă, de cum se apuca tovarășa învățătoare să cerceteze caietele, pe Zozonel îl apuca un fel de tremurici. Dacă și în dimineața aceea vreo vrăbiuță apucase să-i șoptească tovarășei învățătoare ceva în legătură cu tema lui de casă ?!

Și, în adevăr, numai ce-și arunca tovarășa învățătoare ochii pe caietul lui Zozonel și se umbrea toată la față.

— Spune drept, cine a făcut lucrarea asta ? îl întreba învățătoarea necăjită cum nu se mai poate.

Degeaba se silea Zozonel să poată rosti clar că el însuși scrisese, adică scrisese, mă rog, — că nu putea, se bîlbîia și se înecа de mai mare mila. Era clar că tovarășa învățătoare cunoștea adevărul dinainte, orice-ar fi făcut el ! Și lui nu-i mai rămînea decît să se întrebe cum de putuse totuși vrăbiuța trădătoare să vadă de la distanță cine lucrase tema de casă, că

doar nu se apropiase niciuna, iar ca păsărelele să aibă niscai binocluri să vadă pînă departe, nici pomeneală !

Așa că pornirea lui împotriva vrăbiuțelor creștea. Se aflase, spre exemplu, că încercase de mai multe ori, după orele de școală, să pună capcane pentru păsări, presupunîndu-se că dacă ar fi prins vreuna, ar fi fost vai și amar de ea ! Bineînțeles, o asemenea purtare nu putea să nu intrige și să nu supere din ce în ce mai tare pe colegii lui Zozonel, cu atît mai mult, cu cît în orele de lucru manual ei lucrau căsuțe pentru păsări, bune pentru la iarnă. Tot așa în timpul lor liber adunau semințe pentru cînd o fi zăpada mare și nu vor găsi nimic de mîncare oricît ar căuta.

Tovarășa învățătoare continua să le vorbească de sentimentele bune cu care se cuvine să ne înconjurăm prietenii. Războiul lui Zozonel cu vrăbiuțele devenea și mai de neînțeles.

– De ce nu le lași să se bucure de darurile noastre ?! i se adresau tot mai apăsat colegii. Crezi că nouă ne convine să adunăm cele mai bune firimituri și tu să le risipești de fiecare dată. la seama !

– Eu una, adăuga vreo fetiță, le-am adus firimituri de cozonac. Și tu începi cu „hîș" în sus și „hîș" în jos ! Te rog să nu te mai amesteci !

– Hîîîșșș de-acolo, hîîîșș ! Atît știa Zozonel.

Se mai povestea despre el că, într-o zi, venise după-amiaza în clasă cu un capac de cutie de pantofi plină cu clei din cel cu care se lipesc tălpile la încălțăminte. Pe semne socotind că doar, doar va avea succes în felul acesta împotriva vrăbiuțelor. Dar și vrăbiile, parc-ar fi știut ! Zburaseră pe lîngă capcană, zburaseră chiar foarte aproape, căci Zozonel presărase pe clei firimituri dulci și ademenitoare, dar niciuna nu s-a lăsat păcălită. În schimb, ciripiseră asurzitor, cum au obiceiul vrăbiuțele, dar acum parcă îl certau pe Zozonel în legea lor :

– Ne crezi proaste ?! Află că noi știm totul despre tine și de ce nu ne suferi, și de ce ți-e teamă de noi. Da, da, ți-e teamă, lasă că știm noi de ce. Crezi că noi nu vedem cine îți scrie temele de casă !

– Hîîîîîșșșș. Hîîîșșș !

Dar ce folos, că nu se prinse niciuna. Furios de întîmplare, Zozonel aruncase după ele cu penarul. Acesta se lovise neputincios de pervaz și căzuse drept în baia de clei pregătită capcană pentru altcineva. Mozolit ca vai de capul lui și lipicios cum s-a ales din această izbucnire, penarul nu mai fusese bun de nimic. Timp de cîteva zile, Zozonel umblase cu creioanele, tocul, cu penițele și guma răvășite în ghiozdan, scomornind după ele ori de cîte ori trebuia să scrie sau să șteargă vreo linie greșită.

Într-o dimineață, după aceea, controlînd temele de casă, tovarășa învățătoare se opri mai îndelung la caietul lui Zozonel. Îl ținu în mînă, parcă neîncrezătoare. Îl apropie de ochi. Îl cercetă cu luare-aminte. Și deodată fața nu i se mai umbri de nemulțumire, ci, dimpotrivă, se umplu de lumină și bucurie.

— Foarte bine, foarte bine, dragul meu, îl lăuda pe Zozonel ; așa da, îmi place și mie. E un început foarte bun. De-acum încolo să te străduiești să scrii încă și mai frumos.

Din ziua aceea, Zozonel le-a lăsat în pace pe vrăbiuțe. Nu că s-ar fi împăcat cu ele, nu, căci tot le mai păstra oarecare pică, numai că le privea de sus și cam cu dispreț, știind el că degeaba s-ar mai fi holbat ele pe la fereastra camerei lui. Temele și le făcea singur acum. Nu aveau decît să se uite. Ba, ar fi fost chiar mai bine să se uite, ca să aibă ce șopti mîine-zi tovarășei învățătoare la ureche.

Piticul cu picioare scurte

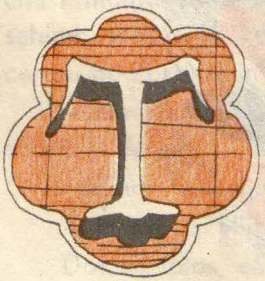

u nu ai de unde s-o cunoști pe Anca, o fată ca ea sînt cam puține pe la noi. Lasă-mă să te las, tîndală și credulă nevoie mare. Îi plăcea numai să se joace. Iar dintre toate jocurile, cel mai mult și mai mult se dădea în vînt după șotron.

— Tu știi să te joci șotron?
— Da.

Dar ea, Anca asta din poveste, ar fi fost în stare să țopăie cît e ziulica dintr-o pătrățea în alta într-un picior. Oho, de cîte ori nu uita și de lecții, și

de mămica ei pe care ar fi trebuit să o ajute ; chiar de școală cîteodată. De dragul șotronului, dacă ai mai auzit de una ca asta ?!

— Nu am mai auzit !

Acum iată ce s-a întîmplat odată ; atît de mult sărise la șotron încît amețise de tot. Și nici gînd să se lase ! O lua iarăși și iarăși de la început, de parcă nu-i era a bună. Într-un rînd, însă, nu și-a dat seama exact de liniile trase cu creta pe asfalt și a sărit dincolo de ultima despărțitură. Cînd să dea îndărăt nu mai putu, căci o separa un zid înalt, de care nu știuse pînă atunci. S-a uitat de jur împrejur și nu-i venea să creadă. Ce e asta ? O altă lume ? Cît de schimbate erau toate cele, văzîndu-le ca un Gulliver în țara piticilor, de sus și parcă de departe. Pomii, casele, fățurile, fie ce-o fi fost nu întreceau în înălțime o palmă.

Nu apucă să se dezmeticească și numai ce aude un glas voios :

— Bine ai venit în țara noastră, dacă nu ți-e frică.

Ce să-i fie frică ? Nu se dezmeticise și gata. Glasul acela parcă suia spre ea dintr-un puț, așa că Anca noastră s-a aplecat să vadă ce e. Și s-a pomenit față în față cu un omuleț nu mai mare decît degetul meu cu degetar.

— De ce ai întotdeauna nevoie seara cînd stai cu mine și îmi spui povestea, de degetar ?

— Foarte simplu. Cît îți povestesc am de lucru să cos.

— Fără degetar nu se poate ?

— Tot ce zămislește omul spre binele lui are voie să tîndălească : acul pentru cusut e făcut, iar degetarul ca să apere degetul de înțepături.

Cum îți spuneam, Anca lăsă ochii în jos și descoperi că se află în Țara Piticilor. Se bucură grozav, pentru că în viața ei nu văzuse păpuși drăgălașe și vii cum erau astea. Imediat se gîndi că se va putea juca acum după pofta inimii. Întinse mîna spre cel ce-i urase bună-venire, dar acesta se dădu la o parte, ferindu-se să cadă în capcană.

– Mai întîi să stăm de vorbă, să știm și noi cu ce gînduri ai venit aici, bune sau rele.

Anca vorbi repede :

– Am nevoie de un prieten cu care să mă joc, unul căruia îi place jocul de șotron. Tu îl știi ?

Dar acum nu-i mai răspunse piticul dintîi. Apăruse ca din pămînt un altul, care îl dădu pe celălalt la o parte și îi luă locul. Acesta se prăpădea după șotron, așa i se lăudă Ancăi.

– Am să fiu eu prietenul pe care îl cauți, se oferi apoi cu o însuflețire bătătoare la ochi.

Spre deosebire de primul, al doilea pitic arăta mai strîmb și parcă avea picioarele boante, atît erau de scurte. Dar se dovedi băgăreț și stăruitor. Abia deschise gura primul pitic ca să o avertizeze pe Anca să aibă „grijă", și el se și pornise să turuie ca o moară stricată. Se lăuda, bineînțeles.

– Nu mă îndoiesc că ai să-mi primești prietenia, nu ai avea decît de cîștigat. O să ne distrăm de minune, pentru că nimeni nu se pricepe ca mine la tot felul de jocuri. Eu pot să fac din alb negru și cum deschid gura, totul devine cu putință. Vrei să fim prieteni ?

– Ai grijă, repetă încă o dată piticul dintîi, dar celălalt, băgărețul nu lăsă să se audă mai mult.

Urcat pe umărul drept al Ancăi, el turuia mai departe.

– Uite, dacă mă dau de trei ori peste cap, mă transform în orice vrei tu, într-un elev silitor, chiar dacă nu are temele făcute, sau într-o fetiță care nu-și taie unghiile, dar arată ca una care și le taie întotdeauna. Cere-mi orice și n-o să te las în pagubă.

Cînd îl auzi pomenind de unghii, Anca își ascunse mîinile sub șorț. Cred că bănuiești de ce, nu-i așa ?

– Ba bine că nu !

Acum piticul îi vorbea Ancăi de pe umărul ei stîng. Înșira o laudă mai gogonată decît alta. Cum că stătuse cu regele la masă și că-i fusese sfetnic și așa mai departe, totul înșirat la repezeală, ametitor, încît Anca, și așa năucită, nu-și mai dădea seama de nimic.

Piticul dintîi mai încercă o dată să o facă atentă.

– Ai grijă cum îți alegi prietenii !

Însă piticul cel strîmb se mutase pe nasul Ancăi, aproape să i se bage în ochi și nu mai înceta să-i zică din guriță. Speriată, Anca făcu un pas în-

dărăt și iar se pomeni în altă lume. Adică, în lumea ei, în ultima căsuță a șotronului, gata să se răsucească și să se întoarcă la locul de pornire, ca și cînd nimic nu se întîmplase. Atît numai că acum nu mai era singură. Cînd să sară, iar auzi un glas venind ca dintr-un afund de fîntînă :

– Vezi să nu mă calci.

Cînd se uită mai bine, îl văzu lîngă vîrful pantofului ei, pe piticul cel strîmb, băgăreț și cu picioarele boante.

– Hai să ne jucăm, o îndemnă el și începu să țopăie, bineînțeles sărind de nenumărate ori, dar numai într-o singură căsuță. Pînă să ajungă în cea-laltă l-ar fi apucat seara. Dar și așa se făcuse lac de sudoare.

Se opri buimăcit, o privi pe fată și începu să rîdă ; îi aminti de plăcintele cu care-o aștepta bunica acasă. Că doar n-o fi uitat !

Anca rămase într-un picior.

– Vai de mine, că așa e ! Bunica mă așteaptă cu plăcinte și o să mă întrebe de notele de azi. Ce să-i spun, vai, ce să-i spun, că eu nici nu am fost la școală.

– Mare lucru, las-pe mine ! o liniști piticul. Ai uitat ce ți-am cîntat pînă acum ? Păi de ce crezi că m-a invitat regele la masă și de ce m-a poftit să-i fiu sfetnic și îndrumător ? Mă pricep la din astea. Tu o să mă asculți în tot ce-am să te sfătuiesc și ai să vezi că o să ne meargă bine.

Zis și făcut. După ce Anca sună la ușă și bunica deschise, cînd buna bătrînă o întrebă ce-a făcut azi la școală, ea dădu răspuns după cum o povățui piticul. Adică :

– Să știi că am fost cuminte, bunicuțo !

Ca să-și ascundă roșeața din obraji făcu o piruetă. Bunica o lăudă și-i promise o bucată de plăcintă cît mai mare.

– Dar să-mi spui, Ancuțo, ți-a văzut tovarășul învățător tema de casă ?

– Ba bine că nu !

De data aceasta înghiți un nod, dar Piticul o îmboldi, cu răspuns pregătit pentru orice întrebare i-ar fi pus bunica. Anca roși, dar mai puțin ca înainte.

– Ai primit și notă ? mai dori să știe, bucuroasă, bunica.

– Sigur că da. Un zece.

– Arată-mi și mie carnetul de note. Numai să-mi iau ochelarii.

De data asta Anca nu mai avu nevoie de pitic și nici nu mai roși. Spuse fără să clipească măcar :

– Nu e nevoie de ochelari, că mi-am uitat carnetul de note la școală !

– Ia te uită la ea !

În cămeră, în așteptarea farfuriei cu plăcinte, Anca îl așează pe pitic pe o periniță pe care să stea ca un prinț.

Dar piticul nu se mulțumi cu atît.

– Cred că mi se cuvine mai mult, după cum te-am scos din încurcătură.

Anca mai puse sub el o periniță.

Piticul protestă din nou. Era prea puțin pentru cît făcuse el pentru ea.

– Pentru un personaj ca mine care a stat și cu regele la masă . . . Gîndește-te și tu !

Anca fu nevoită să mai caute o periniță și să o pună sub lăudăros. Piticul se lăfăia.

– Uite la ea, proasta !

Tocmai înfulecau amîndoi după pofta inimii, cînd se auzi soneria de la ușă. Anca sări nerăbdătoare, crezînd că era căutată de vreuna dintre prietelene ei. Avea chef de joacă și cu piticul nu izbutise cine știe ce. Acesta se folosi de prilej ca să tragă la el toată farfuria înfulecînd și lingîndu-și degetele ca un lacom ce era.

În acel moment intră în cameră bunica.

– Cine a fost, bunico ? voi Anca să știe, dar parcă ghici răspunsul dinainte.

Bunica era neagră de supărare.

– Așa, Anca, acasă ai uitat carnetul de note și la școală ai uitat caietul cu temele de casă. Cum vine asta ? Și zecele unde e și unde laudele cu care îmi scoteai ochii mai înainte ? Nu ți-e rușine ? Ia spune-mi tu cine te învață să minți de îngheață apele ? Ia să mi-l arăți și mie, să-i rup picioarele, blestematul !

Uite-așa vorbea bunica, în vreme ce de sub pitic alunecă perinița de deasupra. Cînd bunica puse mîna pe mătură cu coada întoarsă după cel care-i învăța nepoata să mintă, simți cum cade și cea de-a doua periniță.

Pe a treia nu mai așteptă să o piardă la fel ca pe primele două. Piticul sări cît putu el mai sprinten și o luă la fugă. De pomană îl căuta Anca în ajutor. Piticul fugea mîncînd pămîntul. Și abia acum băgă de seamă Anca ce picioare scurte avea piticul. Boante, boante, dar ce scurte ? Fugea el din răsputeri, zorit să piară cît mai iute din acel loc, și totuși parcă abia se mișca. Adevărul, dacă ar fi fost întruchipat cumva, l-ar fi ajuns din cîțiva pași și l-ar fi chelfănit bine.

Uitîndu-se după pitic, cum se silea să fugă și nu izbutea pe picioarele lui boante, Anca își aduse aminte de un anumit proverb. Tu îl știi care e ?

Am să te găsesc, mamă!

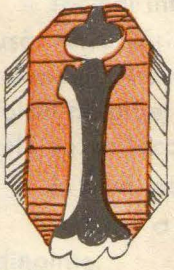

În vremea aceea își ducea zilele un băiat mic într-o casă mare, frumoasă și îndestulată, îngrijită de doi soți muncitori și de omenie. Copilului nimic nu-i lipsea, ar fi fost destul numai să-și rostească o dorință oarecare și îi era împlinită cît ai clipi. Și, totuși, copilăria lui era adînc tulburată de un vis care-l neliniștea și-l făcea uneori uricios cu cei din jur, în primul rînd cu cei doi soți care-l pierdeau din ochi.

Prin somn i se arăta o ființă învăluită într-o lumină încenușată și tristă, căreia, însă, nu-i deslușea niciodată chipul. Și ea îi spunea, ca de la o mare depărtare, cu un glas plin de amărăciune :

– Dragul meu băiat, eu sînt mama ta !

Ațițat de acest vis, deși încă destul de mic, își punea la încercare părinții, cerîndu-le te miri ce. Cei doi soți făceau tot ce puteau să-i împlinească dorințele, trăind mereu cu spaima că într-o bună zi le-ar putea cere luna de

pe cer. Băiatul nu simțea nici o deosebire, dacă părinții săi erau cei adevărați sau nu. Ah, dacă n-ar fi fost visul acela, care-l chinuia tot mereu ! Glasul din vis ajunsese să-l urmărească oriunde-ar fi fost și orice-ar fi făcut :

– Dragul meu băiat, eu sînt mama ta !

Cînd se făcu mai mărișor, cuteză s-o descoase pe mamă-sa, pe cînd se aflau numai ei doi acasă :

– Mamă, să-mi spui drept, tu ești mama mea sau ba ?

– Vai de mine, dar ce-ți veni ?

– Să-mi spui, cu mîna pe inimă, că ești mama mea, mama mea cea adevărată.

Femeia se prăpădea de plîns, și cînd se întoarse soțul ei acasă, îi povesti totul printre lacrimi.

– Ce să ne facem ? se întreba biata de ea, frîngîndu-și mîinile.

– Îi vom spune adevărul, altă cale nu există, hotărî bărbatul, care înțelese că nu aveau cum se ajuta cu cîteva miniciuni ușor de răsturnat.

Băiatul află că a fost adus în casa aceasta ca prunc în scutece, de o bătrînă trimisă pe furiș ca să-l scape de un căpcăun ce nu se hrănea decît cu copii mici. Pentru fapta ei, mama sa fusese transformată în stană de piatră.

– Și unde este locul unde aș putea-o găsi ? strigă înfierbîntat băiatul.

Părinții lui adoptivi nu știau mai mult. Sleită de foame, căci bătuse drum lung, alergînd înspăimîntată de căpcăun, bătrîna aceea se sfîrșise îndată ce le încredințase pruncul și le dăduse acele cîteva lămuriri pe care i le repetaseră și lui.

– Și acum ce ai de gînd, dragul nostru ? voi să știe femeia, simțind un ghimpe în loc de inimă. Noi te-am crescut ca pe propriul nostru copil. Vrem să știm ce ai de gînd.

– Mama mea are nevoie de mine, o simt !

Nu se îndura săracul de băiat nici să-i lase de izbelițte pe părinții adoptivi, dar nici pe mama sa adevărată. Se frămîntă el cît se frămîntă pînă nu mai avu încotro. Își luă rămas bun de la părinți și porni la drum. Spornic la mers, trecu de la o cetate la alta, se abătu prin sate, iscodind pretutindeni în sensul celor ce știa despre mama sa. Dar de nicăieri nu se arăta semn de lumină care să-i îndrepte pașii.

Așa ajunse într-un loc unde un balaur numai flăcări și scîntei cuprinsese hămesit o biată de casă și acum se îndestula pe îndelete sub ochii îngroziți ai oamenilor adunați la oarecare distanță. Tocmai cînd se apropie și băiatul să vadă ce și cum, dintre ghearele lacome ale balaurului răzbi o chemare slabă de ajutor. Un glas de femeie.

– Dacă o fi mama nu aș sta pe gînduri, își spuse băiatul și chiar că nu stătu.

Se repezi drept între ghiarele de jar și de flacără, spre locul de unde auzise chemarea. Odată cu el se apucase să scormonească cu lungi limbi de foc și balaurul ; băiatul fu nevoit să se strecoare printre ele, să se ferească și să nu se lase nici orbit, nici înșelat, apărîndu-și fața și ochii cu brațul pus pavăză. O găsi pe femeie mai mult moartă decît vie, o luă în brațe și porni înapoi.

Izbuti cu multă greutate să o scoată la loc ferit, purtînd-o cu gingășie încît oamenii de afară crezuseră că cei doi se cunosc de cînd lumea.

– Pentru că eu nu mi-am cunoscut mama, îi spunea băiatul femeii care își revenea, vreau să știu dacă tu ești mama mea sau nu.

– Ce n-aș da să-ți fiu mamă, viteazule drag. Tu mi-ai dat viață din nou, căci fiara nu m-ar fi cruțat. Numai că eu am alți copii, care mă așteaptă și au nevoie de mine.

Din nou o visă în noaptea aceea pe femeia al cărei chip nu-l putea desluși și care îi repetă la fel de trist ca înainte :

– Dragul meu băiat, eu sînt mama ta !

De cum se lumină de ziuă, băiatul porni mai departe, în arzătoarea lui căutare. Merse ce merse, își termină merindea și cîștigă alta, cunoscu oameni, și buni și răi, dar nimic nu îl abătu din cale. În cele din urmă ajunse într-o parte de țară, bîntuită în acel an de Craiul Apelor, aflat în zilele lui negre. Îl apucase nebunia de a se lăbărța peste așezări și ogoare, lăcomindu-se ca un lup la tot ce întîlnea în cale, fără să arate cuiva milă.

Băiatul nu stătu nici el mult pe gînduri, făcu rost de o barcă și începu să colinde locurile lovite de urgie, salvînd oameni care nu mai nutreau nici o nădejde de scăpare. Pe toată lumea întreba de mama care și-a pierdut fiul.

– Cine să știe, vai de noi și iar vai ! Nu vezi ce se întîmplă ?!

Continuînd să caute, el o auzi într-un rînd pe o femeie văicărindu-se de ți se rupea inima :

– Ah, dacă aș avea lîngă mine feciorul, nu mi se întîmplau toate cîte mi se întîmplă !

– Dar unde e feciorul tău ?, o descusu cu nădejde băiatul.

Dar mama aceea știa unde îi e băiatul : plecase să învețe meserie la un meșter vestit. O să-l cheme într-ajutor, acum cînd și-a pierdut casa și rosturile.

Cînd s-o dea jos din barcă, femeia îi spuse cu duioșie :

– Mă uit la tine. Bine mai semeni cu feciorul meu.

Înduioșat, băiatul fără mamă o pofti să i se urce în cîrcă, să nu o lase să se ude. Și cînd o lăsă jos, îi sărută mîna ca unei mame adevărate. În timp ce se îndepărta, vîslind voinicește, femeia îl privea ca pe propriul fecior, dar nu era mamă-sa.

— Bunico, mi-e dor de mama!
— Doar abia te-ai despărțit de ea.
— Tot dor mi-e, ce vrei?!

Abia mai tîrziu, la un han, află băiatul că peste șapte dealuri s-ar afla o așezare bîntuită de ani de zile de un căpcăun care nu se hrănea cu altceva decît cu copii, pe care locuitorii erau obligați să-i dea drept bir. Nu mai stătu nici o clipă să cerceteze mai îndeaproape veștile, ci sui și coborî șase dealuri, iar cînd ajunse pe al șaptelea și se uită în vale, inima i se zbătu ca o pasăre prinsă în laț. Știu atunci că e aproape de țintă.

Îl văzu și pe căpcăun dormind, fără să lase din brațe mica așezare pe care pusese stăpînire cu japca. Pasă-mi-te tocmai atunci se săturase cu o parte din bir și acum lenevea, scîrnăvia! Băiatul căută o măciucă numai potrivită cu puterea și mîna lui, după care începu să coboare dealul chiuind ca șapte voinici. Și rotea măciuca de parcă erau șaptesprezece nu numai una. Ajuns jos, îi văzu pe oameni ascunzîndu-se, deși curioși să se dumirească ce se întîmpla. Îi chemă la luptă alături de el. Chinuiți de prea multă vreme, localnicii se temeau. Atunci îi îndemnă cu glasul ca tunetul :

— Haideți, oameni buni, nu mai stați pe gînduri. Să-l mîntuim împreună pe căpcăun, să terminăm odată cu tot chinul pe care-l aduce!

Lupta a fost scurtă și grea, căpcăunul fiind totuși gras și ghiftuit și luat prin surprindere. Cînd îl văzură lat, fără nici o putere la picioarele lor, nimănui nu-i venea să creadă. Cum? Să fi scăpat cu adevărat de pacoste? Și se întunară către salvatorul lor.

— Cu ce te putem răsplăti, viteazule? îl întrebară ei.

— O caut pe mama.

Atunci femeile se repeziră toate, fiecare pretinzînd că e mama lui. Pentru că toate își pierduseră copiii, dați ca bir căpcăunului.

— Nu. Nu m-ați priceput, văd eu, începu să-i lămurească băiatul. Mama mea a fost transformată în stană de piatră, pentru că m-a scăpat pe mine de urgie. Vreau să-mi arătați unde se află dînsa acum.

Îl duseră cu mare alai în capul satului, unde se afla, singuratică și cenușie, o stîncă de o formă ciudată, ca un deget ridicat spre cer.

– Mamă ! o strigă băiatul cînd înțelese că aceasta e ținta căutărilor sale. Mamă dragă, mamă ! Mă auzi ?

Se lipea de piatra aceea rece, o îmbrățișa. O chema mereu pe mama sa, iar stînca nu se clintea, rămînea tot piatră, un semn de cenușă al tuturor durerilor îndurate din pricina căpcăunului răpus.

– O mamă, mamă, mi-aș da și viața să te văd măcar pentru o clipă vie și adevărată. Aș muri fericit să te văd măcar o dată !

Fără folos se dovedi implorarea sa. Își lipi capul de piatră și lacrimile lui atinseră suprafața rece, de culoarea cenușei. Și atunci se întîmplă ca o cutremurare în adîncul stanei. După care, exact ca în vis, se desluși o ființă cernită, fără formă la început. Într-o geană de lumină se limpezi a fi o femeie. Glasul ei, care răzbi în afară, suna aidoma ca-n vis :

– Dragul meu băiat, degeaba ! Eu sînt mama ta, dar blestemată să fiu piatră, nici lacrimile cele mai fierbinți ale fiului meu nu m-ar putea întoarce.

Puținele trăsături omenești cîștigate mai înainte pieriră și piatra redeveni neclintită ca și mai înainte. Și oricît vărsă lacrimi fierbinți și rugăminți bietul băiat, nimic nu mai izbuti. Lui încă i se mai părea că o aude, deși lumea din jur înțelesese de-acum adevărul.

– Ce-ai spus, mamă ?!, strigă din nou băiatul și se lipi mai tare de piatră, parcă să-i dea căldură din căldura lui. Ce spunea ?, întrebă el atunci mulțimea.

Un bătrîn ieși în față, văzînd tăcerea tuturor și spuse :

– Pe tine cine te-a făcut mare, fătul meu ?

– Mama mea adoptivă. Tatăl meu adoptiv. Doi oameni minunați !

– Acest îndemn ți-a dat mama ta : să nu-i uiți, și să nu-i arunci în deznădejde. Am auzit și am înțeles bine aceste cuvinte de mamă adevărată. Du-te la părinții care te-au crescut.

– Și s-a întors, bunico ?

– Dacă n-a avut noroc de mama lui !

Povestea spune că băiatul s-a întors la părinții adoptivi, dar nici pe mama lui adevărată n-a uitat-o vreodată. Întotdeauna îi aducea flori și lacrimi de fiu.

Zmeul Zmeilor nu se lasă

— N-o mai lua, bunico, tot de la „A fost o dată ca niciodată". Te roog.

— Dar de unde ai vrea s-o iau ?

— De după „Am încălecat pe-o șea". Începe de-acolo. Vrei?

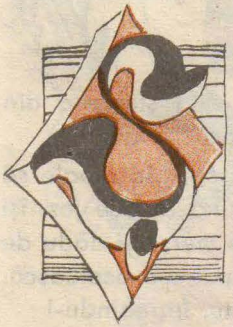

i-am încălecat pe-o șea ca să-ți spun povestea așa. După nuntă Făt-Frumos și Ileana Cosînzeana s-au așezat pe trai dulce, lucrînd ca niște oameni vrednici, dar și bucurîndu-se de toate darurile vieții. Cît despre Zmeul Zmeilor . . . Spre norocul lui îi rămăsese din mila lui Făt-Frumos, un cap. După ce s-a dezmeticit el și cu lupta pierdută și cu mireasa luată, turtit și tăiat cum era, ce și-a zis el ? O să se tămăduiască și o să se răzbune pe Făt-Frumos. N-o să se lase el, nu, n-o să se lase cu nici un preț !

Așa că s-a tras în bîrlogul lui de sub ruinele fostului lui castel, și-a oblojit rănile, căutînd printre buruienile ce crescuseră cu repeziciune, frunzele aducătoare de vindecare mai iute. Ziua nu ieșea niciodată, adunîndu-și forțele, dar noaptea, cînd era întunericul mai întuneric, fără podoabe de stele și lună, se strecura afară și mai căuta pe locul unde se bătuse cu Făt-Frumos puterile lui risipte atunci. Le aduna cu mare grijă, le cîrpea dacă erau zdrențăroase, sau le hrănea dacă slăbiseră prea tare și le punea cu mare grijă deoparte pentru planul ce urzea.

Trecură nopți peste nopți pînă ce se simți din nou, dacă nu chiar ca altădată, cel puțin tot atît de aproape în putere cum fusese. Se împrietenise cu un urs, cu care își încerca puterile. Pasă-mi-te fura de la namilă toate șiretlicurile luptei, avînd grijă să arate întotdeauna mai slab decît adversarul său, să nu-l facă să intre la vreo bănuială. Ajunse și vremea cînd putu să spună :

— Acum a sosit momentul ! Pornesc să-l jupoi de viu !

Se transformă într-un cerșetor ca oricare altul de pe drumuri și o luă din loc. În curînd ajunse la un lanț de munți cu piscurile pînă în cer. Știa că e primul lui obstacol. Odinioară n-ar fi fost mare lucru pentru el să treacă dincolo dintr-o săritură, dar acum, cu aripile bounte care îi mai rămăseseră, mare brînză nu putea face.

— Ce folos că altădată habar nu aveam de grija movilițelor astea ! își zise el necăjit. Zburam peste ele ca peste un flecușteț acolo. Iar acum nu am încotro, trebuie să mă cațăr cum oi putea și să am și grijă. Cu vulturii de sus, niciodată nu știi !

Așa și făcu, se tîrî cum putu din înălțime în înălțime, cățărîndu-se pe muchii ascuțite de stînci, ameți pe lîngă prăpăstii fără capăt, se juli prin grohotișuri de spaimă, pînă ce se apropie de cleanțurile cele mai înalte și mai golașe. Aici își schimbă înfățișarea, făcîndu-se, pe cît îi stătu în putință, vultur. Dar pentru că nu era sigur că izbutise cine știe ce, avu grijă să umble tot furișat și numai pe vîrfuri, grijuliu să nu zgîrîie piatra cu ghearele de la picioare și să nu facă zgomot.

O vulturoaică, de veghe la puișorii ei, tot îl simți.

— Dar tu cine-mi ești, urîtule ? Vultur sau cioroi . . . Ia șterge-o din preajma căsuței mele, că praf te fac dacă te ciocănesc de cîteva ori.

Ca să scape, Zmeul Zmeilor își plecă umilit capul și se lăsă moale să alunece la vale. Se rostogolea ca un bolovan negru și cînd ajunse jos, își dădu seama că nimerise la un capăt de potecă. Merse ce merse și dădu de o căsuță la poalele muntelui. Mai înainte de a avea timpul s-o ocolească, stăpîna căsuței, o bătrînică rezemată în cîrjă, îi ieși înainte, întrebîndu-l :

— Ehei, cine e acolo ? Om bun sau jivină ?

– Om bun, miorlăi ca un cerșetor Zmeul Zmeilor, bucuros că bătrîna nu avea ochelarii pe nas.

– De ce nu te apropii, să te omenesc după cuviință ?

– Vai de mine, dar nu-ți cer nimic. Sînt un om sărman, dar nu milog.

– Încotro ai pornit-o, dară ?

Zmeul Zmeilor numi o țară, cu totul alta decît aceea a lui Făt-Frumos spre care năzuia.

Și adăugă îndulcindu-și mai mult glasul :

– Cu necazuri de-ale mele, mînca-le-ar focul !

Maica Vineri – căci ea era bătrîna cu bîta de cireș – îi ură drum bun, zicînd :

– După cum ți-e inima !

Tocmai cu dînsa Zmeul Zmeilor n-ar fi vrut în ruptul capului să dea ochi și, spre norocul lui, maica ieșise afară fără să-și ia ochelarii. Dacă i-ar fi avut pe nas, pe loc l-ar fi recunoscut și numaidecît ar fi primit înștiințare Făt-Frumos, oriunde s-ar fi aflat în clipa ceea.

Zbughind-o de-acolo, Zmeul Zmeilor făcu tot ce-i stătu în putință să se depărteze cît mai degrabă, schimbă chiar drumul de vreo două ori, să i se piardă orice urmă. Iar cînd ajunse destul de departe ca să mai fie posibil să îl ajungă emisarii năzdrăvani ai Maicii Vineri, de-ar fi intrat cumva la bănuieli, tăie direct peste cîmpie, năzuind către drumul care ducea neabătut spre țara lui Făt-Frumos.

Găsi drumul neted și frumos ca și țara către care umbla și pe care ar fi pîrjolit-o cu dragă inimă, dacă nu ar fi fost prea devreme. Plăcerea asta și-o amînă pentru mai tîrziu, cînd îl va fi răpus pe Făt-Frumos, iar deocamdată umblă fără zăbavă, dar cu ochii și cu urechile la pîndă. Nu întîlni multă vreme nici țipenie, în schimb de la o vreme i se înfățișă dinainte o dungă întunecată și grea, întinzîndu-se dintr-o zare în alta, fără nici măcar o geană de deschizătură pe toată lungimea ei. Aceasta era pădurea pe care o văduvise odinioară de păsările cîntătoare, deasă ca peria și lată cît marea.

Ce era de făcut ? Cum să treacă dincolo, fără să o facă bănuitoare și să și-o pună împotrivă ?! Să o străbată, nici pomeneală. L-ar fi sfîșiat cu toate crengile ei, iar păsările l-ar fi ciugulit toate cu ciocurile lor ascuțite. Să o înșele pe bătrîna ființă care se avea în bună frăție cu Făt-Frumos, nici gînd. Nu avea atîta viclenie și nici atîta timp, iar ca să zboare pe deasupra, ca altă dată, cu ce, oare ?! Nu mai avea aripi în stare să-l ridice hăt în înaltul cerului, unde să nu-l deslușească nici măcar ochiul celui mai iscusit vînător. Nu era chip ! Iar dacă pădurea își dădea seama cine era și închidea ochii, nu trimitea imediat după aceea păsările la fereastra lui Făt-Frumos

să-i vestească noutățile ? Dimineața ciocîrliile, la prînz rîndunelele, seara privighetorile ?!

Stătu în cumpănă pe cînd pădurea se legăna în dragă voia ei, ca sub un clopot de cristal țesut din ciripitul și dulcele cîntat al păsărilor de tot felul. Cum să-i înșele pe toți și pe toate ?! — își frămînta Zmeul mintea și pînă la urmă chibzui că mai bine se face cîrtiță și o ia pe dedesubt, cît mai adînc, dincolo de rădăcinile cele mai profund pătrunse ale copacilor.

Scurmă pămîntul cu mare grijă, să nu dea de rădăcini rătăcite sau de cuiburi singuratice de arici și de popîndăi, ferindu-se ca de foc de cîrtițe, de teamă să nu pață la fel ca și cu vulturioaica. Ușor îl puteau dibui, chiar de nu au ochi să vadă. Norocul lui fu să nu întîlnească pe nimeni, așa că ieși cu bine în partea cealaltă a pădurii, destul de departe, ca s-o poată lua la fugă și să se piardă în nemărginirea cîmpiei.

După cîteva nopți de drum cunoscu după frumusețea lanurilor de grîu și după porumbul crescut înalt și puternic ca un zid de cetate, că se afla din ce în ce mai aproape de locurile căutate. Pentru că Făt-Frumos nu era numai un viteaz fără pereche, ci și un om muncitor dintre cei mai buni, se scula cu noaptea în cap și nu ostenea pînă în tîrziul nopții cu lucrul său. El și cu ai lui erau cu adevărat sarea acelui pămînt bun și darnic care îl zămislise, îți aduci tu aminte, cum, nu-i așa ?

— Da, bunico, știu. Mi-aduc aminte.

Viclenia îl îndemna pe Zmeul Zmeilor să meargă acum încă și mai furișat și, pe cît izbutea, numai în timpul nopții. Căci, dacă pînă acum îi reușise să se strecoare ca un șarpe prin iarbă fără să clintească vreun firicel și să se trădeze, ar fi fost o mare prostie să se înece tocmai acum, cînd era aproape la liman. Împins de setea răzbunării nu-și cruță puterile. Adunate laolaltă, puterile lui tresăltau de dorul luptei. Zorindu-se, se folosi de înălțimea amețitoare a porumbului ca să înainteze și ziua, atent să nu dea careva de el, sau ca el să dea din întîmplare peste cine știe cine.

Cu toate acestea, nici aici nu putu să rămînă fără de nici o grijă. Între două lanuri de porumb, pe un loc neted, avu ocazia să vadă pe cer, nu departe de acolo, un fel de nor care se învolbura și pîlpîia ca o lumină de lu-

mînare. Își dădu seama la timp cu cine avea a face, cu marele stol al porumbeilor, și aceștia prieteni de-ai lui Făt-Frumos, pasăre pe care n-o putea suferi și o sfîrtecase de cîte ori îi stătuse la îndemînă. Și tocmai spre el plutea pîrdalnicul de stol, punîndu-l în primejdia de a fi descoperit tocmai acum cînd mai avea atît de puțină cale pînă la țel.

Abil și îndrăzneț, Zmeul Zmeilor nu-și pierdu cumpătul și hotărî să-i păcălească pe porumbei, să facă totul pentru a nu se lăsa descoperit. Trebuia să iasă cu bine și din încercarea aceasta. Zburînd la mică înălțime, suind sau coborînd după cum li se năzărea păsărilor, încîntate de lumină, porumbeii se alintau plutind, se zbenghuiau în toată voia, făceau tumbe și se fugăreau de-a mai mare dragul. Nimeni nu dădu vreo atenție sperietoarei zdrențăroase peste care tocmai zburau. Țeapănă și neagră – poate puțin prea neagră, dacă ar fi privit-o cineva mai atent ! – cu pălăria spartă îndesată tare pe ochi, sperietoarea avea ceva jalnic în înfățișarea ei, cum se întîmplă de obicei. O pereche de tineri porumbei se așeză chiar pe umerii rigizi, fără să i se pară prea tari, deși Zmeul Zmeilor tocmai acolo, în umeri, își ascunsese haina sa sabie. După ce gîngurir și-și umflară gușile cu gingășie, își luară zborul, fără să aibă vreme să se întrebe ce neliniște anume îi gonise din nou la drum.

Multă vreme apoi Zmeul Zmeilor nu îndrăzni să se miște, deși stolul cel alb se risipi departe în lumina zilei senine. Puțin lipsise să fie dat de gol și inima încă îi bătea ca un ciocan, după ce se silise să și-o stăpînească și să stea la pîndă. Cu precauții îndoite porni apoi mai departe. Se afla atît de aproape de capătul călătoriei, încît ar fi fost o prostie să se lase descoperit prin cine știe ce greșeală, sau întîmplare neprevăzută.

Într-acest timp, neștiutor și senin, Făt-Frumos se afla la lucru pe ogorul lui. Era îmbrăcat ușor și nici brîu nu purta ca să fie mai liber în mișcări. Se apăra de soare cu o pălărie de paie, împodobită simplu cu o pană de păun. Avea mîini vrednice și sporul lui era cît acela a șapte oameni la un loc. Din cînd în cînd se lăsa furat de cîte-o melodie pe care o fredona, fie că era de dor sau de joc, iar cîteodată se oprea și-și ștergea sudoarea de pe frunte.

În aceste momente de răgaz, își rotea privirile de jur împrejur, fericit că toate îi mergeau din plin. Se gîndea la Ileana Cosînzeana, care acasă pregătea de mîncare și vedea de copilași. Pe copii îi alinta în gînd, pentru că îi iubea ca pe ochii din cap. Nici prin minte nu-i dădea că îl paște vreo amenințare.

— Cum așa, bunico, nimeni să nu-l simtă pe Zmeu ? Chiar nimeni ?

— Păi nu l-ai văzut cît e de viclean ? !

— Și pe urmă ?

Tocmai se oprise Făt-Frumos pentru o clipă din lucru, cînd i se păru că cerul se umbrește din senin într-o parte, de parcă se prevestea dintr-acolo vreo furtună. După cîteva minute, i se păru că îl suflă un fel de frig venit din largul cîmpiei încremenite. Vîntul nici nu adia măcar.

— Asta ce-o mai fi ? se minună el, fără să simtă încă primejdia.

Păi ce, se gîndi Făt-Frumos ? dacă tot vine ploaie și vînt, ia să pun eu la adăpost ce-am adunat pînă acum. Și se zori cu lucrul. Timp în care Zmeul Zmeilor se furișa spre el, prefăcîndu-se că e furtună de vară, cu ploaie și vînt, poate cu grindină, neagră în orice caz, de îl înșelă la început pe Făt-Frumos.

În acest fel îi ajunse chiar în spate. Urlînd năpraznic, mi ți-l prinse pe Făt-Frumos de subsuori, îl ridică în sus și-l întoarse cu toată forța către pămînt. Icni Făt-Frumos, înfundîndu-se pînă la glezne în glie ; dar și părintele său, pămîntul, icni, dîndu-i în grijă că e moment de mare primejdie.

— După cum vezi nici el nu și-a dat seama imediat.

— Și ce-a făcut, bunicuțo ? !

Înturnîndu-se către dușmanul său, se văzu fulgerat de doi ochi care ardeau ca niște făclii într-o peșteră și de-o gură căscată adînc și amenințător ca o rîpă blestemată.

Îl ajunse și glasul ca un vuiet venit de pe altă lume :

— Am venit să încheiem socotelile noastre. Gata ești ?

— Gata mi-s ! rosti simplu Făt-Frumos și-și scuipă în palme ca un gospodar care are de îndeplinit un lucru temeinic și serios.

Se apropiară din nou unul de altul, se pîndiră cu ochii mijiți, se încercară cu cîteva mișcări de brațe, după care se apucară cu nădejde de mijloc,

potrivindu-și umerii și grumajii în efort. Pielea lui Făt-Frumos era lunecoasă de sudoarea muncii ; a Zmeului solzoasă și unsuroasă ca o piele de șarpe. Și tot îl apucă Făt-Frumos cum trebuie, ridicîndu-l pînă în slava cerului și repezindu-l de pămînt, îl cufundă pînă în genunchi. Dar Zmeul Zmeilor ieși iute din capcană.

Făt-Frumos își dădea seama că va fi o bătălie grea, și nu avea nici un ajutor, căci Zmeul Zmeilor avusese grijă să îl găsească singur și să nu lase urme după el. Nimeni nu se gîndea că Făt-Frumos trecea printr-o încercare grea. Nu avea altceva de făcut, decît să se bazeze pe propriile puteri. Dar căpcăunul tot îl înșelă, apucîndu-l năpraznic de subsuori. Pînă la mijlocel mi ți-l vîrî acum, iar pămîntul ca un părinte bun îl liberă imediat, dar îi dădu grijă să nu se lase înșelat. Să nu-l piardă din ochi pe dușman.

Zmeul Zmeilor fu nevoit de data aceasta să iasă din pămînt mai greu ca înainte ; fusese împlîntat cu mare forță pînă la piept. Repezindu-se la Făt-Frumos, îl cufundă și el pînă la linia umerilor. Pămîntul, însă, nu-l strînse prea tare și el putu ieși repede. Spre norocul lui, căci Zmeul Zmeilor își pregătea sabia să-i taie capul.

Brațele cu care îl cuprinse Făt-Frumos pe Zmeu se înfipseră ca niște cîngi de fier. Și unde mi ți-l ridică pe Zmeul Zmeilor pînă pe culmea cea mai înaltă a cerului, iar cînd îl repezi îndărăt, pînă la gît îl vîrî în pămînt. Cu sabia dușmanului său, Făt-Frumos se pregătea să își împlinească gîndul și să taie și ultimul cap al căpcăunului ca să scape odată pentru totdeauna lumea de o povară ca asta.

Se afla cu sabia deasupra, cînd auzi glasul adînc al pămîntului, povățuindu-l părintește :

— Nu fiule, nu-ți mînji mîinile curate cu sînge, fie el și de căpcăun. Lasă-l de-acum în grija mea.

Zmeul Zmeilor nu auzea nimic ; îl vedea în schimb pe Făt-Frumos cu sabia ridicată și știa că îndurare nu mai găsește de data asta. Începu să se milogească de iertare și Făt-Frumos îl privea cu scîrbă, înalt și puternic, de parcă era la mare distanță, în înălțimea cea mai înaltă. Încă nu clinti, dar sabia i se putea abate din clipă în clipă. Zmeul Zmeilor cerea îndurare, rostind jurăminte și promisiuni năstrușnice. Pămîntul, însă, își îndeplini făgăduiala, înghițindu-l cu totul și reducîndu-l la tăcere.

Făt-Frumos aruncă sabia cît colo, privind încă o dată locul unde dispăruse Zmeul Zmeilor. Acolo nu creștea nici măcar un fir de iarbă. Pămîntul arăta ca ars. Iar dintr-o crăpătură mică și uscată își făcu apariția o gînganie, un fel de coropîșniță sperioasă, care o luă la fugă, cît mai departe de acolo. Pămîntul străbun și drag se ținuse de făgăduială, transformînd în gînganie marea putere a Zmeului Zmeilor.

— Bunico, eu nu am văzut coropîșniță niciodată.

— *Nici să nu vezi, băiete !*

Şi-aici închei povestea mea punînd la sfîrşit ceea ce odinioară puneam numai şi numai la început : A fost odată ca niciodată, că dacă n-ar fi . . .

— *. . . nu s-ar povesti.*

Bumerangul

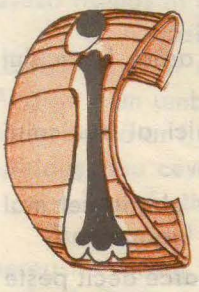

ar te urci în pod, nepoate ?

– Îhî.

– Dacă ai să umbli și pe-acolo cum vorbești de frumos, ai să vii jos plin de praf și de fire de paianjen tot ca rîndul trecut, de-o să te ia la trei păzește mamă-ta.

– Las-că știu !

Bunicul îi mai aminti ceva :

– Vezi cum umbli și pe ce pui mîna, să nu te tai în vreo sîrmă ruginită, sau să te zgîrii în vreun cui.

– Las-că știu !

Așa i se și spunea dealtfel, acestui băiețel – „Las-că știu" ! parcă alt nume nici nu avea. „Las-că știu" continuă să suie scara de la pod, nepăsător la sfaturile bunicului. Asta se potrivea cum nu se poate mai bine cu felul lui de a fi. Odată era să-l lovească o mașină pentru că trecuse strada pe unde-i trăznise lui prin cap, nu pe marcaj.

– Vezi ce era să pățești dacă nu ești cuminte ? Pe-acolo se umblă ?

– Las-că știu ! Acesta fusese răspunsul față de bunele intenții ale trecătorului în vîrstă care voise să-i dea un îndemn bun.

Sau se ducea la casa de bilete de la circ peste rînd. Dacă-l certa cineva, se mulțumea să spună „Las-că știu" și rămînea pe loc pînă își lua bilete înaintea celor care așteptau mai de mult.

Deunăzi se dusese la prietenul și colegul lui de bancă să-l ia la cinema.

– Nu pooot, se văicări acesta, îmi fac temele pe mîine. Tu ți le-ai terminat ?

– Las-că știu !

S-a străduit să-l convingă să meargă, totuși, la film, se juca „Zorro" ambele serii.

– Învățăm după aceea, adăugase, voindu-se cît mai convingător.

– Las-că știu ! i-o întoarse colegul de bancă, știindu-i năravul.

A fost silit să se ducă singur la cinema, iar a doua zi, în clasă, a fost cum s-ar zice „Las-că știu", dar pe dos, că n-a știut nimic și nu avea temele de casă făcute.

Acum e-n pod. Nu-i pasă de firele de păianjen care se agață lipicioase, nici de praf și nici de cuiele ruginite. Caută printr-o ladă din care praful răbufnește, înecîndu-l, amestecat cînd și cînd cu un fel de zboruri părelnice de gîze necunoscute, care dispar la iuțeală. Printre vechituri, dădu de un pachet de hîrtie de ziar îngălbenit și scorțos de timpul care trecuse. Înăuntru găsi un obiect de lemn lustruit, modelat ca o elice, dar într-un fel curios, care-i atrase luarea-aminte.

Cu acest obiect se duse jos la bunicul. Cînd îl văzu cît de prăfuit și cum plutesc după el firele de păianjen, bunicul, îl luă la rost.

– Barem să nu te fi zgîriat cumva.

– Las-că știu, repetă băiatul vorba lui preferată și îi arătă bunicului obiectul găsit. Ce e asta ?

Pe fața zbîrcită, în sprîncenele albe și în ochii șăgalnici ai bunicului trecu la repezeală lumina unui zîmbet cu tîlc.

– Ar trebui să-l întrebi pe unchiul Grig ce e cu el, că el știe cel mai bine dintre toți.

– Las-că știu ! Numai că unchiul e călătorit și nu se întoarce decît peste trei zile. Spune-mi mai bine acum ce e asta ?

– E o jucărie de altădată, nepoate, începu bunicul sfătos. Mi-aduc aminte cînd i-am adus-o unchiului Grig. Era ca și tine, tot așa de neastîmpărat și de repezit în toate . . .

– Las-că știu, îl întrerupse nepotul fără menajamente. Mie să-mi spui ce e, ca să mă pot juca.

Nu mai exista nici o lumină pe fața zbîrcită, în sprîncenele albe și în ochii șăgalnici ai bunicului ; cu glas sec îi dădu cîteva explicații despre acest „bumerang", obiect de folos băștinașilor din Australia, pe care-l cumpărase de mult, la un tîrg internațional, ca dar pentru unchiul Grig. Cînd îl arunci, bumerangul zboară și vine apoi îndărăt. Dacă știi să îl mînuiești, se așază frumos în mîna celui care-l folosește.

— Eu îi găsisem și un nume : „Ce ție nu-ți place, altuia nu face" sau „După faptă și răsplată", și unchiul Grig a învățat asta pe piele proprie. Ai grijă cum umbli cu jucăria asta, că nu e ca oricare alta. Ascultă-mă ce-ți spun, nu că ar fi vorbă mare, dar mi se pare că în lemnul ăsta se scunde un spiriduș, sau ceva în genul ăsta, care apără dreptatea și ordinea . . .

— Las-că știu ! i-o trînti nepotul și se grăbi să iasă în curte.

Bumerangul e în adevăr o jucărie formidabilă ! După primele încercări nereușite, acum se dovedește mai mult decît perfect. Se duce exact acolo unde îl trimite băiatul. Risipește un stol de vrăbii, aproape că sparge un geam în vecini, bagă în sperieți un cocoș urcat pe gard pentru a cînta a ploaie ; „svîrrr ! svîrrr !" mica elice nu mai osenește să caute țintele spre care o trimite băiatul. De data asta ochește piciorul ca un băț de chibrit al berzei de pe acoperiș, bagă spaima într-un șir de rîndunele așezate pe sîrmele de telegraf și fiecare aruncare seamănă agitație, nemulțumire, proteste gălăgioase.

Atras de zgomot, bunicul iese în pragul casei.

– Nu pierde din vedere ce ți-am spus despre bumerang. Unchiul Grig a primit răsplată după faptă, nu o lua pe urmele lui.

– Las-că știu !

De nimeni și de nimic nu-i mai pasă băiatului. Numai de plăcerea lui de a se juca în dragă voie a lui cu bumerangul său minunat. E atît de sigur de sine, încît nu bagă de seamă că ceva nu mai merge la fix ca mai înainte. Bumerangul dă semne de răzvrătire. Parcă ar tot aluneca pe lîngă mîna care-l trimite după tot felul de blestemății. O ultimă țintă decide urmarea. Bumerangul trimis să lovească un cuib cu pui golași din vîrful unui copac, ocolește ținta și revine vîjîind înapoi. Sunetul cu care se întoarce e cam neplăcut și neașteptat, dar „Las-că știu" încă nu înțelege, deși își dă seama că mica elice nu i se întoarce cum s-ar cuveni în mînă.

Dimpotrivă, după un viraj la fel de ciudat, se înfige în părul lui zbîrlit și se învîrtește din ce în ce mai repede, ca un spîrnel. Sfiîrrr ! Sfiîîrrr ! și iar Sfîrrr ! „Las-că știu" țipă. Se apără cu brațele. Elicea îl lovește peste degete și îl urmărește, oriunde s-ar retrage și și-ar căuta ascunziș.

– Bunicule, strigă băiatul în cele din urmă, ajută-măă că nu mai poooot !

În zadar se ascunsese într-un tufiș și apoi o luă la fugă către casă ; bumerangul după el, strecurîndu-se pe ușă chiar mai înainte ca băiatul s-o poată închide. Sfîrîie, sfîrîie într-una deasupra capului său, pînă ce bunicul, cu o mișcare dibace și rapidă, îl prinde și îl stăpînește.

– Nu ți-am spus să ai grijă ? Nu te-am prevenit că acest obiect nu e ca altele, că parcă ar avea într-însul un spririduș, sau așa ceva ?

Ar trebui să urmeze replica celebră a băiatului – „Las-că știu" ; dar nu urmează, spre uimirea bunicului.

Bunicul continuă :

– Parcă voiam să-ți povestesc că unchiul Grig a pățit la fel pe vremea cînd era băiat ca și tine ; și în ocazii dintr-astea e bine să dai ascultare celor întîmplate altora.

Oprit, bunicul ascultă din nou și nu aude ceea ce de obicei auzea de la nepotul său – cunoscuta lui expresie „Las-că știu" !

– Acum cred că înțelegi de ce îți spuneam că am numit jucăria asta „Ce ție nu-ți place altuia nu face", sau „După faptă și răsplată".

Și tot nu se aude – „Las-că știu".

Și, dacă nu mă-nșel, nici nu s-a mai auzit vreodată în casa aceea, de care-ți povestec.

Va fi odată ca niciodată

i va fi odată ca niciodată, că dacă nu va fi nu se va povesti. Va fi o vreme cînd copiii nu vor creşte numai pe pămînt, ci şi pe lună şi pe alte planete pe care le vedem noaptea ca nişte puncte de lumină pe cer.

— Eu vreau pe Marte.

— Dar nu chiar acum, nu-i aşa ? Mai întîi trebuie să mergi la şcoală, să înveţi, să te faci mare . . .

— Spune-mi povestea, bunico.

Vor fi odată doi verișori care seamănă foarte bine dacă-s îmbrăcați la fel, dar se deosebesc ca pămîntul de cer. Chiar așa : ca pămîntul de cer. Pentru că, pe cînd unul dintre verișori se simțea pe pămînt ca la el acasă, celălalt venea de pe altă planetă unde părinții lui lucrau într-un observator astronomic. Acest verișor venea pentru prima dată pe pămînt și prezenta destule ciudățenii în fața verișorului său.

În primul rînd nu era tare la fugă. Dar, mai mult decît atît, nu se sfia să recunoască acest lucru.

– Gata, nu mai pot, spunea el cînd era pus la efort.

Nici un băiat de pe pămînt nu ar recunoaște așa ceva, chit că abia își mai trage sufletul ; acesta, venit de pe altă planetă își uluia verișorul cînd îi era lumea mai dragă, dîndu-se bătut fără fasoane.

Tot așa, nu se despărțea, de cîte ori ieșea pe afară, de pălăria lui de paie, cu boruri mari cît toate zilele. Se temea să nu îl pîrjolească soarele, căci la părinții lui, acolo unde locuiau tot anul, aveau un fel de clopot de sticlă care îi proteja și tot nu era de ajuns, umblînd în costume speciale și cu ochelari colorați, un pas nu făceau fără echipametnul ăsta.

Cînd s-au dus prima dată la rîu să se scalde, verișorul a început să dîrdîie ca varga, dînd cu ochii de apa curgătoare, scînteind cu fiecare val în soare.

– Ce faci ? Ai rămas stană de piatră ? Nu știi să-noți ?

– Vai, și vai, ce se întîmplă aici ?

Verișorul se văicărea, parcă apucat de spaimă.

– Ce ai ? Ce te-a apucat ? Verișorul de pe pămînt nu-l putea înțelege de loc.

– Oh, nu. Iute, să facem ceva. Trebuie să dăm alarma.

– De ce să dăm alarma ? Ce e aia ?

– Trebuie să facem ceva !

– Vom face o baie cum n-ai mai făcut ! Vii odată sau nu ? !

S-au lămurit după aceea, pe cînd se uscau de apă în nisipul de pe mal. Văzînd atîta apă curgînd liberă, verișorul și-a adus aminte de grija pe care o aveau acasă pentru fiecare strop de apă. Despre asta au mai povestit, mai cu seamă seara, înainte de a adormi. Acolo, departe de pămînt, nu se putea ieși din casă decît cu costum de protecție și cu ochelari speciali împotriva culorii aprinse pe care soarele arzător o dă solului pietros, iar apa o produceau în recipiente speciale. Amănuntele acestea explicau toate ciudățeniile verișorului venit pe pămînt de pe altă planetă.

Numai că într-o zi, cînd le era lumea mai dragă celor doi, căci se copseseră perele, merele, prunele, au fost anunțați de părinți că peste trei zile se vor despărți.

– De ce ? a strigat nemulțumit verișorul de pe pămînt.

– Aș mai rămîne ! l-a completat și verișorul de pe altă planetă. Îmi place aici, nu e nici o grabă să plec.

– Nu se poate, dragii mei, le-a explicat tatăl, nu se poate. În curînd încep școlile și trebuie să fiți gata pregătiți pentru acest mare eveniment din viața voastră. Veți fi elevi, dragii mei, și veți începe o viață nouă.

Atunci verișorul de pe pămînt, întorcîndu-se către verișorul său de pe altă planetă l-a întrebat cu uimire :

– Cum, și acolo, la voi, sînt școli ? Nu rămîi să înveți cu mine, aici pe pămînt ?

– Şcoli sînt pretutindeni unde oamenii au copii şi doresc să-i vadă instruiţi, în putere să ducă mai departe ceea ce înfăptuiesc ei şi au înfăptuit la rîndu-le înaintaşii lor.

Verişorul de pe pămînt a mai întrebat :

– Şi tu treci într-antîia ca mine ?

– Şi eu, a răspuns verişorul de pe altă planetă.

După care au început pregătirile de plecare. S-au despărţit după trei zile, aşa cum fuseseră anunţaţi, dar după ce-şi promiseseră să se vadă la vara viitoare, în vacanţă, de data aceasta nu aici, pe pămînt, ci în vizită la verişorul de pe planeta aceea de departe.

Lecție cu vulturi

ovestea mai spune că Făt-Frumos, fiul pămîntului, a avut împreună cu Ileana Cosînzeana o viață lungă, lungă și fericită, după ce a pierit amenințarea Zmeului Zmeilor, răpus, după cum ți-am povestit.

— Dar s-a transformat în coropișniță, așa mi-ai spus.

— Lasă-l amarului, acum. Ascultă mai departe.

Făt-Frumos și Ileana Cosînzeana au avut o casă de copii, fete și feți, unul mai frumos și mai cuminte decît altul. Ileana Cosînzeana le învăța pe

fetele ei mîndre să țească pînză de in și de cînepă și să aleagă pe ele flori și fluturi de aur și argint. Și covoare le-a învățat să țese în toate culorile curcubeului, așternîndu-le apoi pe plaiuri peste țară, și sus la munte, și jos la cîmpie, și în lungul apelor pe văi fermecătoare, de umblai peste tot ca prin palatele cele mai mari și mai bine înzestrate.

Ca ele nimeni nu țesea în lume mai gingaș și mai curat borangicul cerului, întinzîndu-l dintr-o zare în alta, de rămîneai împietrit de atîta frumusețe. Și-n acest timp, băieții creșteau cu frunțile cutezătoare, cu creștetele înalte și mîndre, pînă la cer. Știau să lucreze șapte zile din săptămînă, iar duminicile jucau de-a mai mare dragul, mai cu seamă brîul cel falnic care încingea țara de la un cap la altul, ca un lanț de munți.

Lunea dimineața, însă, fiecare se ducea în treaba lui. Cei de vîrstă școlară se adunau în clasă, se așezau în bănci și îl așteptau pe învățător. Cînd se striga catalogul ei răspundeau cu ecouri adînci și prelungi și toți purtau nume de munți.

— Bunico, munții merg și ei la școală?

— De ce să nu meargă?

— Există o școală a munților, bunico?

— Așa spune povestea.

Învățau silitori să scrie pe tabla cerului, sau să socotească, după cum mergea programul școlar. Învățătorul scria o ciocîrlie într-o parte și altă ciocîrlie în altă parte, punînd semnul adunării între ele.

— Unu și cu unu fac doi, răspundea elevul întrebat.

Sau punea într-o parte doi nori și-n cealaltă parte alți doi, iar între ei semnul înmulțirii.

— Doi ori doi fac patru.

Învățau să cînte, cu vocile lor adînci ca ale pămîntului. Tovarășul învățător îi dirija cu o baghetă, strălucitoare ca fulgerul, iar călătorii se opreau să asculte, recunoscînd cu bucurie pe copiii lui Făt-Frumos.

Făceau și științele naturii și gimnastică și desen. Elevii așterneau pe tabla cerului tot ce vedeau în jur : nori, ninsori, triunghiuri de cocori venind în țară, avioane, păsări de tot felul. Cei mai înzestrați priveau în largul țării și desenau cu sîrg imaginile ce deslușeau pînă în depărtare : cîmpii grele de rod, uzine din care se ridicau lumini și cețuri de fum, orașe împodobite ca pomii de iarnă, cu lumini și cu daruri, căci nimeni nu se pricepea ca ei să întruchipeze în conture și culori chipul cel mare și puternic al țării.

Mi-aduc aminte că într-o zi, învățătorul, l-a chemat la tablă pe cel mai bun la desen, pe Prîslea, și i-a spus :

– Vei putea să desenezi aici, în fața noastră ?

– Da pot.

În fața tablei, elevul și-a ales din cutie cretele colorate de care socotea că are trebuință și a cuprins apoi sub rotirea brațului său suprafața pe care urma să o umple cu chipurile cerute de învățătorul lor. Toți elevii clasei priveau înmărmuriți. Mîna făcu o mișcare rotundă. Apoi o alta. Din ce în ce mai rotunde și mai frumoase, parcă decurgînd unele dintr-altele. Se născu mai întîi un vultur mîndru, sus de tot, zburînd cutezător peste țară. Lîngă primul se înfiripă al doilea. Apoi un altul. Și altul, din nou. Și tot așa mai departe. Un vultur lîngă altul. Și vulturii pluteau înalt și cu mîndrie, cu aripile larg desfăcute peste țară și peste lume.

Sub privirile uluite și încîntate ale tuturor, începînd din clasa aceea cu nume de munți, tabla fără margini pe care fuseseră desenate rînd pe rînd, razele de soare și ciocîrliile, fluturii și norii ca niște nave văzute din adîncul apei, vînturile și ninsorile, stelele și luna, se umplea cu vulturi, vulturi care zburau amețitor pe culmile cele mai înalte ale cerului patriei.

Iar vulturii erau cu toții desenați luminos ca și răsăritul de soare !

Degetarul

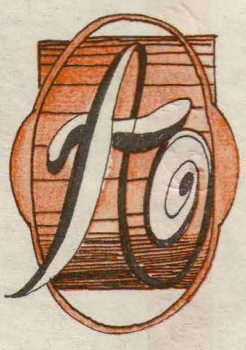

proape de mine, pe masa mea de lucru, ca o amintire nepreţuită şi dragă nespus, păstrez degetarul bunicii. Seara, cînd sting lumina în cameră, o rază venită de nu ştiu unde pare a se aşeza pe el. Micul şi atît de neînsemnatul obiect parcă ar voi să-mi spună ceva. Îl iau, îl cercetez, îl întorc pe toate părţile. Golul lui se cufundă nemărginit în întunericul încăperii, adînc şi răcoros ca interiorul unei fîntîni cu apă vie. Iar afund de tot, licăreşte, părelnic ca şi o stea, un bob de lumină, în apa neştiută, de departe, de pe un alt tărîm.

– Îmi dai şi mie o poveste, cum îi dădeai bunicii ?

Convorbesc cu degetarul ca şi cînd ar fi fiinţă vie.

– Aştept povestea, o aştept, da, aştept.

Şi mi se pare că aud – A fost odată ca niciodată, a fost . . . E ca o şoaptă adevărată : Că dacă n-ar fi, nu s-ar povesti . . .

– Că dacă n-ar fi nu s-ar povesti – cu glasul de atunci, de demult al bunicii. Că dacă n-ar fi nu s-ar povesti . . .

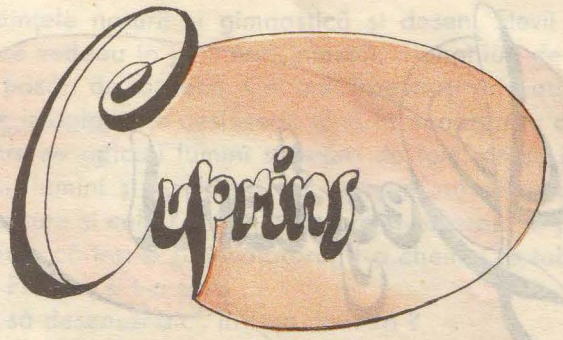

TEMĂ DE CASĂ : Completați pătrățelele din dreptul titlurilor de povești cu numărul paginii unde se află în carte povestea :

FĂT-FRUMOS FIUL PĂMÎNTULUI 5

CU CAPUL ÎN NORI 13

HÎÎÎȘȘȘ, VRĂBIUȚĂ ! 19

PITICUL CU PICIOARE SCURTE 24

AM SĂ TE GĂSESC, MAMĂ ! 32

ZMEUL ZMEILOR NU SE LASĂ 39

BUMERANGUL 49

VA FI ODATĂ CA NICIODATĂ 54

LECȚIE CU VULTURI 59

DEGETARUL 63

facla

LEI 4